

Стартира международен проект за възстановяване на световно застрашения египетски лешояд на Балканите

Datum 10.10.2026
Subjekt Българско дружество за защита на птиците
Region Bulharsko
Kategorie Mezinárodní organizace, Ekologie, Životní prostředí

В Световния ден на мигриращите птици (10 октомври), Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) обявява стартирането на международния проект „Завръщането на египетския лешояд“, съфинансиран от програма LIFE на ЕС. Той обединява 15 институции и организации от Европа, Близкия Изток и Африка, които ще работят за възстановяването на една от най-застрашените хищни птици в Европа и за осигуряването на безопасен миграционен път.

Всяка есен египетските лешояди напускат Балканския полуостров и поемат на пътешествие от над 5000 километра към местата си за зимуване в Африка. Това пътуване през територията на три континента излага птиците на множество опасности. Незаконните отровни примамки, браконьерството и токовете удари на необезопасени електрически стълбове са сред основните заплахи за вида. В някои части на Африка лешоядите са преследвани и заради използването им в практики, свързани с традиционни вярвания. Дори една птица да бъде опазена край гнездото си, тя може да загине на хиляди километри от него. По тази причина успешното опазване на този вид изисква координирани действия отвъд границите на една държава.

Някога широко разпространен на Балканите, днес египетският лешояд е изчезнал като гнездящ вид от редица държави в региона. В България, Гърция, Северна Македония и Албания са останали общо едва около 50 двойки. След повече от три десетилетия на намаляване, през последните години балканската популация показва признаци на стабилизиране, а в България вече се наблюдава и нарастване. Тази промяна е резултат от дългогодишна работа на природозащитни организации, институции и местни хора. Постигнатото дава надежда, но при толкова малка популация загубата на всяка птица може да забави възстановяването.

Проект „Завръщането на египетския лешояд“ (LIFE EV Safe Return) е следваща стъпка в дългосрочната програма за опазване на вида. Проектът ще се изпълнява до 2031 г. и ще надгради успешните природозащитни дейности като разшири техния географски обхват и приложи нови иновативни подходи. Той продължава и постигнатото по проекта „Нова надежда за египетския лешояд“, отличен през 2026 г. с „Наградата на публиката“ (LIFE Citizens' Prize) на европейските награди LIFE.

„Първите признаци на възстановяване показват, че усилията ни дават резултат. Сега трябва да запазим този напредък и да го превърнем в устойчива тенденция. За птица, която изминава над 5000 километра между Балканите и Африка, това означава противодействие на заплахите по целия ѝ миграционен път. За първи път в рамките на програмата ще се предприемат целенасочени действия в Чад – една от основните държави, в които вида зимува. Международния екип ще работи в три ключови направления – предотвратяване на смъртността чрез намаляване на заплахите, подсилване на популацията чрез освобождаване в природата на отгледани в плен птици и активно

въвеличаване и участие на местните власти и общности“, споделя д-р Волен Аркумарев от БДЗП, ръководител на проекта.

Ще се работи за предотвратяване на отравянията в природата, намаляването на смъртността от токови удари в Етиопия и Гърция, ограничаване на браконьерството и бърза реакция при инциденти. В Африка специално внимание ще бъде отделено на работата с местни лидери и хора, практикуващи традиционна медицина, за да се намали преследването на лешояди, провокирано от местни вярвания. В България и Гърция ще бъдат освободени най-малко 40 египетски лешояда, отгледани в Спасителният център за диви животни на Зелени Балкани и различни Европейски зоопаркове, сред които Зоопарк Прага и Софийския зоопарк. Преди освобождаването птиците ще преминат подготовка за живот в природата, а GPS предаватели ще позволят на екипите да проследяват придвижванията им и да реагират при нужда.

Дългосрочното възстановяване на египетския лешояд зависи и от хората, с които той споделя своите местообитания. Екипът ще работи с животновъди, ловци, ветеринарни лекари, учители, местни власти за предотвратяване на заплахите, осигуряване на безопасна храна и опазване на гнездовите райони. Образователни програми в пет държави ще включат над 4000 ученици, учители и млади природозащитници, като ги запознаят с вида и им предоставят възможност да допринесат за неговото опазване.

С бялото си оперение и яркожълтото лице египетският лешояд има неповторим облик. Той изпълнява важна роля на природен санитар като се храни с останки от мъртви животни. Векове наред птицата е присъствала в митове, вярвания и традиции. Почитана като свещена в Древен Египет, тя има свое място и в българския фолклор, където е позната с имената „калина-малина“, „бяла каня“ и „малък лешояд“, а сред турскоезичните общности като „акбаба“ (бял баща). В Гърция и Албания го наричат „конят на кукувицата“ и вярват, че носи пролетта на крилете си. Затова опазването на египетския лешояд означава и съхраняване на жива връзка с нашето природно и културно наследство.

За проекта

Проектът „Завръщането на египетския лешояд“ (LIFE EV Safe Return) се координира от Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) и се изпълнява в партньорство със Зелени Балкани, BirdLife Europe and Central Asia, Гръцката агенция за природна среда и климатични промени (NECCA), Дружеството за опазване на биоразнообразието на Тракия (SPBT), Гръцкото орнитологично дружество (HOS), Македонското екологично дружество (MES), Дружество за опазване на природната среда в Албания (PPNEA), Албанското орнитологично дружество (AOS), DOĞA (Турция), Фонда за опазване на Сахара (SCF), BirdLife Africa и Нигерийската фондация за опазване на природата (NCF). Асоциирани партньори са Зоологическа градина – София и Зоопарк Прага. Проектът е съфинансиран по програма LIFE на Европейския съюз.

За Световния ден на мигриращите птици

Световният ден на мигриращите птици (World Migratory Bird Day) е глобална кампания за повишаване на обществената осведоменост за необходимостта от опазване на мигриращите птици и техните местообитания. Кампанията се отбелязва два пъти годишно – през май и октомври, за да отрази сезонните миграции по света. През 2026 г. октомвриятската дата е 10 октомври, а темата е ролята на гражданската наука в опазването на мигриращите птици.

https://bspb.org/ev_safe_return_life_project